

UPPSALA
UNIVERSITET

BESLUT

2022-10-11

Dnr 2022/1149

Justitiedepartementet

Magnus Ödman
Bitr. kanslichef
Utbildningsledare

Kansliet för humaniora och
Samhällsvetenskap

Box 256
SE-751 05 Uppsala

Besöksadress:
Dag Hammarskjölds väg 7

Telefon
0701679142:

[www..uu.se](http://www.uu.se)

Magnus.Odman@uadm.uu.se

**Privatkopieringsersättningen i framtiden (SOU
2022:20).**

Härmed beslutas

- att Uppsala universitetet överlämnar expertens yttrande som sitt svar på rubricerad remiss.

Bakgrund

Uppsala universitet har anmodats yttra sig över rubricerad remiss. Bifogat yttrande har utarbetats av professor Bengt Domeij vid Juridiska institutionen.

Beslut i detta ärende har fattats av undertecknad prorektor i närvaro av ställföreträdande universitetsdirektör Per Abrahamsson, efter föredragning av utbildningsledare Magnus Ödman. Närvarande därutöver var Uppsala studentkårs ordförande Anton Sánchez Sulejmani.

Coco Norén

Magnus Ödman

UPPSALA
UNIVERSITET

YTTRANDE

2022-10-11 Dnr 2022/1149

Justitiedepartementet

Magnus Ödman
Bitr. kanslichef
Utbildningsledare

Kansliet för humaniora och
Samhällsvetenskap

Box 256
SE-751 05 Uppsala

Besöksadress:
Dag Hammarskjölds väg 7

Telefon
0701679142:

www.uu.se

Magnus.Odman@uadm.uu.se

Privatkopieringsersättningen i framtiden (SOU 2022:20).

Uppsala universitet har genom remiss anmodats att yttra sig i rubricerat ärende. Universitetet vill lämna följande synpunkter.

En medlemsstat som väljer att föreskriva ett undantag eller en inskränkning i upphovsrättslagstiftningen som öppnar för fri privatkopiering, måste enligt infosoc-direktivet garantera att rättighetshavarna får en rimlig kompensation för kopieringen. Utredningen syftar till att skapa en mer effektiv ordning avseende det svenska systemet för privatkopieringsersättning. Nu gällande reglering begränsar vilka upphovsrättshavare som har rätt till privatkopieringsersättning på så vis att det endast är de rättighetshavare vars verk har sänts ut på radio och tv eller getts ut på anordning genom vilka de kan återges som har rätt till ersättning. Dagens reglering innehåller också bestämmelser som anger fasta nivåer för vilken privatkopieringsersättning som ska betalas, utgående från elektronikproduktens minneskapacitet. Branschorganisationerna har emellertid avtalsvägen gjort avsteg från dessa tariffer, eftersom minneskapaciteten snabbt ökat hos produkter som belastas med privatkopieringsersättning.

Utredningen föreslår att begreppet särskild ägnad för privatkopiering ska bytas ut mot en definition som mer direkt knyter an till vilka elektronikprodukter där faktisk privatkopiering sker. En ny myndighet ska få i uppdrag att följa den tekniska och ekonomiska utvecklingen på området samt mot bakgrund av denna ange vilka anordningar som ska medföra ersättningsskyldighet och ersättningsnivåerna för dessa. Ersättningen ska fortsatt betalas av de tillverkare eller importörer av elektronik som antas bli använda för privatkopiering.

Som bakgrund uttalar utredningen på sidan 69 att numera sker privatkopieringen ofta genom att någon tar en skärmdump av ett fotografi, fotograferar några sidor ur en bok eller sparar enstaka låtar på sin dator, men att andra mer omfattande privata utnyttjanden oftast sker genom abonnemangstjänster. Det främsta syftet med reglerna är därmed inte längre att ersätta sådan privatkopiering som blir ett substitut för ett eventuellt inköp av ett verk. Det framstår som sannolikt att privatkopieringsbeteendet kan komma att fortsätta i denna riktning, vilket i så fall skulle leda till att rättighetshavarnas ekonomiska skada på grund av olicensierad privatkopiering minskar ytterligare i framtiden.

YTTRANDE

2022-10-11

Dnr 2022/1149

Grundläggande för utredningen är slutsatsen i avsnitt 8.3 där man finner att det inte är lämpligt att ersätta det nuvarande regelverket med en statlig ersättningsordning. En lösning motsvarande en individuell public service-skatt har inte ansetts vara aktuell. Public service (TV och radio) beskrivs som en kollektiv nytthet, gagnelig för hela samhället och därför bör alla i samhället bidra till finansieringen av public service, oavsett om man tar del av utbudet eller inte. Utredningen anser emellertid att en motsvarande lösning där privatkopieringen finansieras genom en allmän skatt inte framstår som rimlig. Utredningen uttalar att det framstår som tveksamt att presumera att samtliga fysiska personer som t.ex. är skattskyldiga i Sverige, privatkopierar. Personer som av olika skäl inte är skattskyldiga, men som privatkopierar i Sverige, skulle också falla utanför en sådan reglering. Det leder utredningen till slutsatsen att dagens system ska behållas, där näringsidkare åläggs att ta ut en avgift på sådan såld elektronik som kan antas bli använd för privatkopiering.

Det kan diskuteras om dagens modell för privatkopieringsersättning på elektronikprodukter når en meningsfullt bättre överensstämmelse med den omfattning som enskilda kopierar. Att någon köper utrustning med kopieringsförmåga, exempelvis en läsplatta, mobiltelefon eller kopiator, betyder inte att privatkopiering kommer att ske. Kanske sker ofta viss privatkopiering, men den uttagna avgiften kommer knappast stå i relation till den omfattning privatkopiering som den individuella ägaren utför, och kan av integritetsskäl inte heller göra det (jfr utredningen s. 105). Det får därmed antas att såväl den nuvarande som den föreslagna lösningen, och andra tänkbara lösningar, oundvikligen blir trubbiga instrument utifrån målsättningen om en ersättning som motsvarar privatpersoners kopiering av upphovsrättsskyddade verk. Samtidigt har teknikutvecklingen nått dithän att en mycket stor andel av alla svenskar har åtminstone en smart mobiltelefon med uppkoppling mot internet och därmed goda förutsättningar för privatkopiering. Inköpspriset innehåller en privatkopieringsersättning, vilket de flesta torde vara omedvetna om. Bland annat mot den bakgrunden har en statlig ersättningslösning till upphovsmän, finansierad genom en allmän skatt, införts i Norge, Finland och Island. Möjligen leder det till en något reducerad överensstämmelse mellan individers faktiska privatkopiering och vilken avgift som tas ut, men skillnaden mot nuvarande svenska regelverk och även utredningsförslaget, skulle förmodligen inte vara särskilt stor. Genom att skillnaderna ifråga om vilka som betalar avgifterna blir små, på grund av utbredningen i befolkningen av elektronikprodukter, blir det desto viktigare att systemet har minsta möjliga administrationskostnader. Dessutom är det sannolikt så, som redan nämnts och som utredningen påpekar (s. 82), att privatkopiering successivt kommer att reduceras än mer under de närmaste åren eller decennierna, till följd av ökad användning av abonnemangstjänster (streaming). Olicensierad privatkopiering minskar administrationskostnaderna för elektronik-

YTTRANDE

2022-10-11

Dnr 2022/1149

företagen, som alltså enligt utredningen ska åläggas ansvar för att redovisa och betala privatkopieringsersättningen per såld enhet, blir en betydande andel av samhällskostnaderna för privatkopieringsersättningen.

Väljer man systemet i Norge, Finland och Island med en statlig betalare, skulle fortfarande krävas att rättighetsorganisationerna står som mottagare av de statliga medlen och fördelar dessa till upphovsmännen. Här blir det ingen skillnad. Kostnaderna för att fastställa ersättningsnivåerna, skulle inte heller påverkas. Besparingen av administrationskostnader vid en allmän skatt skulle således uppstå hos elektronikbranschen. Man måste ta hänsyn till (utredningen s. 137) att näringsidkare som tillverkar, inför eller från utlandet säljer anordningar som omfattas av myndighetens beslut ska anmäla sig hos en upphovsmannaorganisation. På begäran av organisationen ska sedan näringsidkarna redovisa det antal anordningar som omfattas av skyldighet att betala ersättning. De ska vidare på begäran redovisa när anordningarna tillverkades, infördes eller såldes från utlandet. Av redovisningen ska också framgå hur många av anordningarna som omfattas av undantagen, exempelvis för att de sålts till näringsidkare och inte till privatpersoner, eller att det är fråga om redan ersatt off-line kopiering från en streamingtjänst. Hanteringen innebär en administrativ börda och ett kontrollsystem som, enligt universitetet, inte framstår som motiverat av syftet att eventuellt få en något bättre överensstämmelse mellan privatkopieringen och avgiftsuttaget, jämfört med en allmän skatt. För de årligen cirka 100–200 miljoner kronor i Sverige som privatkopieringsersättningen kan förväntas uppgå till på sikt, måste en enkel och kostnadseffektiv hantering finnas. Det torde också finnas en ganska stor risk för felaktig redovisning eller fusk när tillverkare och importörer redovisar, vilket snedvrider konkurrensen. Synpunkterna som lämnats i särskilt yttrande av experten Klas Elm, som företräder ElektronikBranschen, framstår i denna del som välgrundade. Det speciella uppbördssystemet som funnits för privatkopieringsersättning i Sverige torde ha spelat ut sin roll.

Sammanfattningsvis anser Uppsala universitet, till skillnad från utredningen, att det bästa vore att införa en ersättningslösning till upphovsmän, utgående ifrån en allmän skatt. Ersättningslösningen skulle kunna kombineras med existerande public service-skatt. Fördelarna med en sådan lösning torde öka framöver. Nuvarande och föreslagna system med en fordringsrätt för upphovsmannaorganisationer mot importörer och tillverkare av elektronikprodukter, knuten till av en ny myndighet bestämda föremål och avgiftsnivåer, där kostnaden sedan ska föras över av näringsidkarna till konsumenten genom priset på utrustningen, har sannolikt inga påtagliga effekter på vilka som ytterst betalar, men administrationskostnader och risker för felaktigheter.

Skulle regeringen välja utredningens förslag om att elektronikbranschen fortsatt ska betala ersättningen, stödjer Uppsala universitet utformningen av

UPPSALA
UNIVERSITET

YTTRANDE

2022-10-11

Dnr 2022/1149

privatkopieringsersättningen som utredningen föreslår. Det är lämpligt att ta bort dagens begränsningar av mottagarna av ersättningsrätten, som begränsas till upphovsmän avseende verk som har sänts ut i radio eller tv eller ha getts ut på anordningar genom vilka de kan återges. Vidare är det motiverat att upphovsman som endast påverkas ekonomiskt i obetydlig omfattning av privatkopieringen, inte ska ha rätt till ersättning.